

Ispod maske

Izložba Nade Žiljak “Slike – Skriveno – infrared art” otvorena je od 16. travnja u Muzeju Mimara. Opsežan osvrt na ovu zanimljivu dionicu umjetničina opusa napisala je likovna kritičarka Branka Hlevnjak

U razdoblju od 1990. do 1995., u doba intenzivnog stvaranja crteža slikanih kistom i tušem, Nada Žiljak već se bitno udaljila od crteža svog oca Alberta Kinerta, uz čije je stvaralaštvo odrastala i čiji je specifičan slikopis (rukopis) apsorbirala. Štoviše, bio joj je i profesor na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu i upravo je kod njega diplomirala i specijalizirala ilustraciju. Izbor za ilustraciju nije bio slučajan jer je Nada Žiljak već i prije studija bila predana književnosti, koja joj je otvarala nove virtualne svjetove, čudesne prizore, egzotična mjesta i brojne i složene međuljudske odnose. Sve je to snažno vizualizirala te je slikarski izmiješala virtualnu i materijalnu stvarnost, dajući im ravnopravno i istodobno mjesto na platnu. Sjećanje je izjednačavalo iskustva, bilo da su potekla iz stihova, romana, iz vlastite mašte i snova, ili realnih doživljaja. Figurativne vizije slobodne stilizacije postavila bi u plošni prostor slike bez slikarskih iluzioniranja proporcija, bez modelacije volumena i slično. Prostorom-neprostorom, površinom papira ili platna, ostavljenog u njihovoj dvodimenzionalnosti, komponirala bi figure u lebdećim i letećim položajima. Nije ih podvrgla iluziji silateže, niti svjetlosnoj plastičnosti prirodnog ili umjetnog svjetla. Slično, kao što je Albert Kinert svojim minijaturnim figurama odredio „nebo“ kao prostor, Nada Žiljak svojim figurama ostavlja slobodan prostor podloge, i tamo ih razmješta prema svom ritmu moderne spontanosti i neobveznosti, neopterećena stvarnošću. Crtež joj je, pritom, primaran. Brzopotezan, jednostavan, ili spleten u simbole prikrivene grafičkim šarama, minimalizirane i često skrivenog sadržaja. Igrom grafizma ili snažnim koloritom Nada Žiljak vodi gledateljevu pozornost čas tamo, čas vamo, puštajući, ipak, da na kraju, s većom ili manjom lakoćom, svlada cjeloviti motiv.

Slikane kompozicije često su „vilinske“. Djevojke, obično dvije, bez težine gotovo da lebde u prostoru, pa i „lete“, a pojavljuju se same, u skupinama sebi sličnih, ili s drugim likovima, u strukturama koje djeluju kao izbrazdana zemlja, kao raskošan vrt, kao plodni vinogradi ili bistra jezera; krajolici s grmljem, ili gorućim grm, pod drvetom, na livadama, ili u trnju „usnulog“ grada, kao podmorje ili nebo, i u slikarskom atelijeru. Sve je to ucrtano u virtuoznoj grafičkoj kompoziciji, u kojoj su često djevojke-blizanke (umjetnica ima blizanku Doru s kojom je blisko vezana!) vodilje kroz priču, koja se mijenja od slike do slike, od literarnog predloška, osobnog doživljaja i mašte. Vremenom, ti će crtački ciklusi rasti prema tematskih cjelinama i iznjedriti slike nadahnute poezijom Karola Wojtyle (Pjesma o sjaju vode, 1998.), slike biblijske tematike iz povijesti židovskog naroda, Krista i Arhandela, (Na obali Galilejskog jezera, 1995.). Bit će to ciklusi ilustracija za Haiku (1996.) Dubravka Ivančana, Haibuni (1997.) Vladimira Devidea, pjesme Ljubavna režanja (1998.), Branislava Glumca i tako dalje. Naposljetku tu su i ciklusi slika produhovljenih krajolika Hvara, Podravine, Sv. Ivana Zeline, Paga i tako dalje.

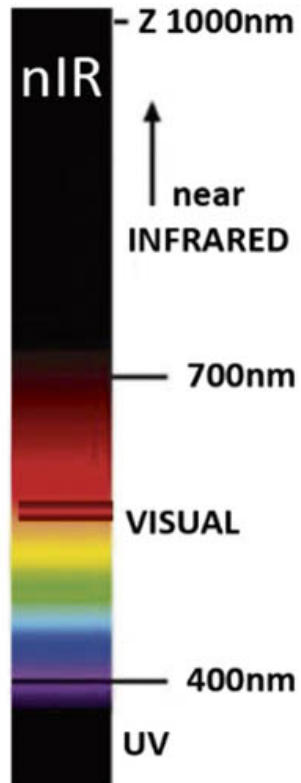
Crta u slikarstvu Nade Žiljak najbitniji je element, gotovo osamostaljen od obrisa, prostora, teme. Crta je na njezinim slikama do te mjere samosvojna, da se nameće kao činjenica po sebi, kao samozadovoljavajući oblik, kao apstrakcija. Ona je kreativna snaga i beskonačni izazov

nikad do kraja uhvativ, uvijek nov i drugačiji, racionalan ili spontan. Boja, međutim, crtežu dodaje mekoću i riješava ga „smrtne“ ozbiljnosti, da parafraziram do kraja misli Alberta Kinerta (Na obali, Nada Žiljak – Kist i tuš, FS 1995.), čija analiza crte, budući da dolazi iz osobnog iskustva, nadmašuje brojne likovno-kritičarske analize.

Bojom, međutim, umjetnica stvara kompozicije unutar koje „lebde“ crteži; bojom dokida iscrtane oblike, zamučuje, otkriva i sakriva motive, apstrahira, oblikuje strukture i ugođaje. Zapravo joj boja u namazu i potezu kao i crno-bijeli obrisni crtež, postaju jednakopravni. Ovisno o motivu poseže za nježnim tonovima, odnosno za jarkim bojama. Kompoziciju gradi od lazurnih poteza do impasta, s prepoznatljivom temom ili skrivenom.

Žensko pismo – ženski pogled

S određenim ogradama, možemo reći da je umjetnica razvila specifično žensko pismo; odnosno, za slikarstvo je prikladnije reći da je ostvarila slike sa ženskim pogledom. U ciklusima Maske, Atelijer, Infraredart, koji su u trajnom nastajanju (work in progress) ženskim je pogledom zahvatila temu erotike. To su slike skupina muškarca i žena, žena i žena, rijetko životinja, ali zato vrlo često zakrabuljenih i razgolićenih. Na slikama struji fina erotika. Njome je ispunjen cijeli slikarski prostor. Pozornom promatraču neće promaknuti mnoge scene požude i obnaženih žena, koje uživaju u svojim golim tijelima, jednako kao što će naći i muško-ženske erotske odnose, slikane već i od 1990.-tih, dakle, puno prije nego li je umjetnica započela ciklus infraredarta. Doduše, i tada je umjetnica erotske scene „skrivala“, ili ako hoćete, podmetala promatraču unutar kompozicijskih vrtloga ili kolorističkih „kamufलाža“ tako da nisu bile niti u prvom planu, niti lako uočljive. Na sličan način, ali s novom mogućnošću skrivanja i kamufलाža, ostvarivat će ih od prosinca 2008., nakon prvih istraživanja mogućnosti koje pružaju dvoslike, sve do danas.

Štamparstvo: Miroslav Žiljak, ulazna slika, 1980. godine, ulje na platnu, 120x140 cm. Slika je izložena u Muzeju Mimara u Zagrebu, a u Nadinih